

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam
Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In
Qvibvs Singlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo
Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt IV. Causæ divinam extasim facientes, & primo de magnitudine
amoris.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

for ad abstractionem à cunctis creatis, & ad fervidam unionem cum DEO per recollectionem mentis for ad intra & per affectum solissimam divini invocationem auxilii, ac considerando inflammativa divini amoris. 2. Fit istud modo mirabilis & eminentior, quamvis forsan non magis meritorio, semper videlicet, dum fervens amor absque conamine proprio præparationeque prævia repente prævenitur, præstringitur, inflammatur, & per se tollitur, contemplationisque luce exuberanter perfunditur, præoccupatur, ac vincitur, ut etiam si velit resistere nequeat, neque evadere possit supergratiosissimi spirituum amplexum sponso, à quo in regione luminis in finiti transfertur, in quo vere idem sunt regio & habitator.

Præterea quatuor ecstasis alia in qua solvuntur potentie cognoscitivæ, ut felicissimum statum, quo fruuntur, vere agnoscant; alia in qua omnes potentie abforbentur à suis objectis secundum ea, quæ in superioribus annotavimus.

Quinto ecstasis alia ex amore, alia ex delectatione, alia ex admiratione, alia quandoque causari solet, ut eruditè annotavit Richard. lib. 5. de contemplat. qui latissimè cap. 5. usque ad 14. de hac repræsentatam tractationem eruditè, ut solet, instituit. Nos vero breviter consulentes, ipso Richardo dace à tribus fontibus sive diversis principiis diversarum ecstasis species dimanare censuimus.

Tribus igitur de causis animæ in mentis alienationem abducit Richardus doce, aut præ magnitudine devotionis, aut præ magnitudine admirationis, aut præ magnitudine exultationis. Primum horum oritur affectum, secundum illuminat intellectum, tertium utrumque consequitur.

Oritur ergo ecstasis ex magna devotione, sive amore, quando anima tanto desiderii celestis & divini amoris igne succenditur, ut ad ceræ similitudinem liquefiat, & quasi à proprio statu dimota, & instar fumii attenuata ad superna conscendat, cui devotioni & amor aliquando magnitudo lucis adjungitur, aliquando solus devotionis affectus alienationem operatur.

Oritur deinde ex ingenti admiratione, quando anima divino lumine irradiata, & summæ pulchritudinis perfectionisque divinæ cognitione suspensa, tam vehementi stupore concutitur, ut in similitudinem fulguris coruscantis transcendens sensibus in summa eleveatur. Et hæc quidem admiratio ac perfecta cognitio, interdum animæ non prævenit adventu, interdum in eam affectui amoris, vel profundæ meditationi incumbentem irruit; interdum à lumine incipiens in ardentissimum fervorem definit. Tunc etiam homo ab exterioribus sensibus alienatur, vel sensibus interioribus utitur, (cùm scilicet imaginario contemplationi intellectus cooperatur) vel etiam à sensibus interioribus aliquando abstractus, sine ulla forsan phantasmatum inconsideratione, ut libro de contemplatione latius pertraximus, DEUM in uentor, & amore voluntatis, qui hanc cognitionem sequitur, ardentissimè diligit.

Oritur tandem ecstasis sive raptus ex ineffabili exultatione, quando anima æternæ suavitatis abundantia potata, imò & plenè inebriata, quid sit, & quid fieri penitus obliviscitur, & in alienationis excessum latius nimietate transfertur. Hæc autem jocunditas super omni modum læta, & hæc exultatio nostra super omnem sensum nostrum jucunda, aut magnam devotionem, aut magnam admirationem supponit, quia si anima summum

Thom. à lusu Oper. Tom. II.

illud bonum, quod impensè desiderabat, aut affectu, aut intellectu non possideret, nequaquam ineffabiliter exultaret, nec sensuum usum præ admiratione deponeret.

Sexo demum cùm amor etiam ardentissimus aliquando solum in affectu perficitur, aliquando verò non solum in affectu, sed in intellectu, hoc est, ecstasis in reali unionem cum ipso DEO contingat; ex utroque amoris nexu divina ecstasis causari solet. Multum autem interest, inter has duas ecstasis species; nam in unionem affectivam tantum per amorem, etiam si anima per ardentissimum & fructivum amorem DEO inhaereat, & in ipsum deliciosissimè transformetur, non tamen DEO immediatè arcano vinculo unitur, nec ejus amplexum, deoscularionem, sive Deificam præsentiam percipit. Experitur aliquando miram dulcedinis suavitatem, ardentissimum amorem ac DEI splendorem, sive, ut clarius loquar, radios divini solis in essentia animæ commorantis quasi præsentit: ipsum tamen uberrimum fontem non attingit; ideoque optat adhuc DEUM præsentem sentire, ac in ejus brachiis requiescere, quare aliorum unionis, sive amoris unitivi, & præclarior gradus ille dicitur, cùm DEUS menti ad ejus altissimam unionem anhelanti sese immediatè communicat, infundit, illabitur, ac manifestat, eamque ad se rapit, deoscularur, amplectitur, ac se intuendum, gestandum, ac fruendum liberaliter exhibet, ut uberius disputatione sequenti exponemus. Quare cùm hæc unio per amorem cum DEO sit omnium felicissima alii que nobilior, ecstasis ab hac deifica unione procedens, erit aliis præclarior & nobilior.

CAPUT IV.

Causa divinam extasim facientes, & primo de magnitudine amoris.

Tribus autem de causis, ut tradit Richardus Mentis Victorinus lib. 5. de contemplat. cap. 5. in mentis alienationem abducimur. Nam modo præ magnitudine devotionis, modo præ magnitudine admirationis, modo verò præ magnitudine exultationis fit, ut semetipsam mens omnino non capiat, & supra semetipsam elevata in alienationem transeat. Magnitudo devotionis mens humana supra semetipsam elevatur, quando tanto celestis desiderii igne succenditur, ut amoris intimi flamma ultra humanum modum excreseat, quæ animam humanam ad ceræ similitudinem liquefactam, à pristino statu penitus resolvat, & ad instar fumii attenuatam in superna eleveat, & ad summa emittat.

Magnitudine admirationis anima humana supra semetipsam ducitur, quando divino lumine irradiata & in summæ pulchritudinis admiratione suspensa, tam vehementer stupore concutitur, ut à suo statu funditus excutiat, & in modum fulguris coruscantis, quando profundius per despectum sui in visæ pulchritudinis respectu, in ima deicitur, tamò sublimius, tanto celerius per summorum desideriorum reverberata & super semetipsam raptam in sublima elevatur.

Magnitudine jucunditatis & exultationis mens hominis à seipsa alienatur, quando intima illa interna suavitatis abundantia potata, imò plenè inebriata, quid sit, quid fuerit, penitus obliviscitur, & in alienationis excessum, tripudij sui nimietate trahitur, & in supermundanum quandam affectum, sub quodam miræ felicitatis statu raptim transformatur. Ita

N. 3

Ri-

Richardus, cuius vestigiis inhærendo breuiter ex ipsius doctrina aliqua pro his tribus excedendi modis adducemus.

Primus itaque mentis excessus fit ex desiderio, anxietate & magnitudine deuotionis, quæ merito fumo comparatur; fumus enim semper surgit ab igne. Quare cum amor spiritualis ignis sit, recte illa mentis in superna eleuatio, quæ ex fervore dilectionis oritur, fumo assimilatur: tunc ergo animæ fumus in superna ascendit, quando dilectione feruenti suum eam desiderium super semetipsam rapit.

Amor spiritualis ignis.

Pulchra similitudine id declaratur.

Solet autem huiusmodi mentis excessus modò coniungere ex sola desiderii feruentis exaltatione, modò verò tam ex huiusmodi exaltatione amorosa, quam ex adjuncta sibi diuina reuelatione. Sicut enim ignis corporeus in vasis quamvis modico liquore perfusus, primò quidem incipit liquorem ipsum ab imo evertere, postea verò non in hanc, nunc in illam partem, nunc satius, nunc deorsum jactare, & paulatim quidem ad superiora attollere, rotundumque vas ex quo vis modico liquore usque ad summam replere, tandemque supra ipsum attollere, & cum violentia quadam interiora euacuarè, & foras effundere. Sic sanè animus humanus diuino igne succensus, si sæpè in seipso contra semetipsum feruens & spumans, sibi ipsi irascens, seipsum despiciens, seipsum vehementer conculcans, dum ejusmodi æstu diutius uritur malumque jactatur, dum per inferiorum contemptum ab infinis repellitur, & per superiorum desiderium ad superiora trahitur, fit sæpè ut impetu spiritus impellente desiderio extra semetipsum eiectus sitque penitus oblitus, & in ecstasi subleuatus, totus in superiora rapiatur.

Genes. 18.

ubi Scriptura sacra de egressu Abrahamæ loquens inquit: Apparuit autem ei Dominus sedenti in conualle mambre; sedenti in ostio tabernaculi sui, in ipso fervore diei. Cumque eleuasset oculos, apparuerunt ei viri stantes prope eum, quos cum vidisset, occurrit in occursum eorum de ostio tabernaculi sui. Super quem locum ipse Richardus cap. 8. ita scribit.

Alius adhuc modus adducitur & explicatur.

Fervor diei quid, & cur in ipso Dominus apparere.

Joan. 3.

Quid itaque est fervor diei aliud, nisi feruidus amor veri, desiderium veri & summi boni, sub quali fervore tunc temporis Patriarcha æstuaba; qualis denique eum à domesticis suis repellebat, & cum in ostio, & in ostio sedere, tantummodo vacare, & videre cogebat, ambientem & optan-

tem absque dubio diuinæ aspirationis auram percipere, desideriumque sui æstus illius afflato temperare. Perpendis (ut arbitror) quomodo ille sub quo tunc æstuabat fervor illic eum trahebat, unde illos tres percipere potuisset, quos jure adorandos non dubitaret. Forè si tunc domesticis suis intenderet, & tabernaculi sui intima teneret, adorandas illas personas minime vidisset, & si non vidisset, tunc temporis fortassis non exisset. Duo igitur in unum occurrunt, quæ egressus illius occasionem præbuerunt, nimias feruoris, & novitas visionis, juxta hujus rei similitudinem sæpè in mente humana agitur, ut dum nimio celestis desiderii incendio uritur, aliquid ex diuina reuelatione videre mereatur, unde ad illos theoricis excessus adjuvetur.

CAPVT V.

De secunda ecstasim efficiendi causa, nempe admiratione.

Secunda excedendi, ac ecstasim efficiens causa eodem Richardo est lib. 5. de contemplat. cap. 9. est magnitudo admirationis; tunc autem admiratio contingit, cum aliquod certum præter spem, & supra æstimationem. Novitas itaque visionis & rei vix credibilis, adducere solet admirationem mentis; hic autem mentis excessus, qui ex admiratione oritur, rectè describitur Cant. 6. dum dicitur: Quæ est ista, quæ progreditur quasi aurora confurgens? quæ explicans Richardus ita inquit: Secunda Quid est aurora, nisi lux nova, tenebrisque permixta? & unde quæso admiratio, nisi ex inopina causa? ito incredibilique spectaculo? Habet itaque hæc admiratio lucem suam, tenebrisque permixtam, lucem visionis cum quibusdam reliquis inopina credulitatis, ambiguitatisque tenebris, ita ut modo mirabili mens absque dubio videat, quod credere vix valeat; sed rei novitatem, quanto magis miramur, tanto diligentius attendimus, & quanto attentius perspicimus, tanto plenius cognoscimus. Crescit itaque ex admiratione attentio, & ex attentione cognitio; mens itaque velut aurora confurgit, quæ ex visionis admiratione paulatim ad incrementa cognitionis proficit. Aurora siquidem paulatim elevatur, elevando dilatatur, dilatando clarificatur, sed miro modo dum tandem in diem definit, per promotionis suæ incrementa ad defectum venit, & unde accipit, ut major sit inde ei accedit, tandemque accidit, ut omnino non sit. Sic utique, sic humana intelligentia diuino lumine irradiata, dum in intellectu libellum contemplatione suspenditur, dum in eorum admiratione distenditur, quanto semper ad altiora vel mirabilia a ducitur, tanto amplius, tanto copiosius dilatatur, & unde ab infinis remouetur, inde in semetipsa porro & ad sublimia sublimior invenitur. Sed in ejusmodi subleuatione, dum mens humana semper ad altiora crescit, dum diu crescendo, tandem aliquando humanæ capacitatis metas transcendit, fit demum, ut à semetipsa penitus deficiat, & in supermundanum quandam transformata affectum, tota supra semetipsam est. Et tunc maquina lux crescendo definit, non quidem esse lux, sed esse lux maruina, ut ipsa aurora jam non sit aurora; ita humana intelligentia ex diuina ætate magnitudine, quandoque accipit, ut ipsa jam non sit ipsa, non quidem ut non sit

2. Cor. 3.

Cant. 6.

Alim ego in modum exempli Regine Sabæ exponitur.

Quid sit mentis confurgere velut auroram.

3. Reg. 10.